

צרה לאחד, ברכה לשני

הגשם בא! צעקו ילדי חקלאים בנהל, בבאר-טוביה, ברמת-השרון, היתה זאת קריאת גיל: פגה המתיחות, חלפה (לפי שעה) הסכנה שהיתה צפויה לאדמה.

הגשם בא! אמרו במורת רוח צעירי רים וצעירות בתל-אביב, בחיפה ובירושלם. לים, הטיפות קילקלו להם פגישות יפות, הכריחו אותם להזיז מתחת למעילים עבים.

הגשם בא! קראו בתריסר לשונות ללדים קרועי-בגדים ועצובי-פנים, ידירי האוהלים, בני "המעמד השני" בכל פינות הארץ. הגשם פירושו, עבורם: סכנת התמוטטות, סבל, קור, הודעות אופטימיות הר סיפו להפסד, אך עשרות אהלנים כבר נתעוררו בלילה כשהם שוכבים בבוקר, על הארץ, היו מונחות מאות משפחות במים.

בניתיים נתקבצו הענינים גם בשמי הממשלה. אחרי שצירחה-התפטרויות הדתי נתעורר בעיריית ירושלים (שם עמדו 22 נציגים דתיים בתור ההתפטרויות, כדי לפנות מקום למס' 23, שרגאי המועמד לראשות העירייה) נזכר גם הרב מימון (ראו להלן) שלא התפטר זמן רב מדי, בהתאם לכללי המשחק הנושן בסוכנות, התפטר, חזר בו "ומנית", התפייס.

קומדיה זו — בתוספת איומי הרצ"י ניים יותר של יעקב גרי — שפכה שוב אור בהיר על מצבה המגוון של הממשלה המסרבת בעקשנות להיכנע לרצון הציבור ולקבל פיו-כוח חדש מידי הבוחרים שבגדו בה. יותר ויותר דמתה הממשלה לרופא המטפל בילד בעל כרחו. יותר ויותר נתברר גם מה תכניות-הרפוי: כפית של סוכר-דולארים אשר ריח של התחייבויות צבאיות לא-מתקוות נודף ממנו.

אבא, היה פלדה!

המחלקה, שיצאה ביום שבת אפרורי לפעולת-התאבדות, היתה רגילה בהרכבה: 16 ילדי הארץ, 4 ילדי גרמניה, 4 ילדי פולין, 3 ילדי רוסיה, 2 ילדי ליטא, אחד מילידי רומניה, הונגריה, אוסטריה, חימן, קנדה וארצות-הברית.

גם הגיל הממוצע היה רגיל: 23. בס"ה יצאו לפעולה 820 שנות-חיים, ואם יכול היה כל אחד מן ה-35 לחיות עד גיל 60, אבדו באותה פעולה 1280 שנות-חיים.

אולם פרט אחד ציין את ה-35 מכל פלוגה אחרת, שיצאה אי-פעם לפעולת-התאבדות דומה: היה זה ריכוז אדיר של כחות אינטלקטואליים, שהוצאו — כבי-טויו של דוד בן-גוריון — "מתוך פנייות", 18 מהם היו סטודנטים; אחדים מהם היו כוכבים דורכים במקצועותיהם, כטוביה קר שניר, הירושלמי בן ה-25, אשר עד היום יושבים פרופסורים על מחקריו החקלאיים. איש אינו יכול להעריך אילו גילויי מדע, מפעלי ספרות, פרחי מחשבה ויצירה, אבדו בדרך לגוש עציון.

היסטוריה מול היסטוריה. לפני שנה, ביום השנה השני לנפילתם, עלה גרעין "פלדה" של הקבוצה-המאוחד על אדמת בית-נטיף, מקום הקרב האחרון. הוא תלה את תמונות ה-35 בצריפיו, בא במגע עם הוריהם, החליט להנציח, בשמו, את "מחל" קת ההרים האבודה.

אלא שכאן נתעורר קושי: הקרן-הקיימת התנגדה. השם בית-נטיף עתיקיומין הוא, זכר מן ההיסטוריה התנ"כית, ומגוי וגמור עם הקק"ל לגלות מחדש את שמות התנ"כ. במשך שנה שלמה גוש הקרב, כשהי-ט טוריה תנכית ניצבת מול היסטוריה חד-שה. אנשי "פלדה", הניכי ה-35, לחמו כאר-יות על זכותם להנציח את גבוריהם, ואילו הקק"ל התעקשה על העקרון. עד שהוכרע המצב: אנשי "פלדה" החליטו להתר על אדמות בית-נטיף, כדי לשמור על שם ה-35. הם החליטו להעתיק את נקודתם למ-קום חדש, 4 ק"מ דרומה, בכחן לחברון, בנתים ה-35, ולמסור את אדמתם לכפר-עבודה של עולים חדשים שיסאו את השם בית-נטיף.

עוד נמצאים צעירים... בקור-או את שריו של סבו גולגו, הסטודנט התל-אביבי הממושקף בן ה-20 שלמד כל-כלה וערבית, מצא אביו פתק, ועליו רשו-

מות 4 מלים בכתב עפרון: אבא, אנא היה פלדה...

היום, במלאת שלוש שנים למותו, מת-גשמת בקשתו של סבו באורח שלא ציפה לו: אנשי "פלדה" יקבלו במקום-התישבותם החדש את שם ה-35.

נאנו אחד החורים השכולים, כשעינו רטובה: בשעה שהל שוכחים את בנינו, טוב שנמצאים עוד צעירים המוכנים להקי-ריב קרבן כה גדול, כדי להנציח את זכרם...

המעמד השני

החלש יאמר: גבור אני

מיום הקמת המדינה, עד לראשון ביו-נואר 1951 עלו 510,034 יהודים לישראל, שטף העלייה 168,839 בשנה האחרונה, בלבד) הביא, בהעדר אפשרויות קליטה מת-אימות, לאבטלה, רעב, מחסור.

באין אחיות, ניסו זרמי החינוך השר-נים להשתלט על ילדי העולים. חלק ני-כר של העולים, יהודי ערב, סבלו בשקט. אך השבוע, אחר שהכפייה הדתית הפכה גורם למשבר ממשלתי, לא התאפקו יותר. כתב וועד תושבי כסלון (מתנה-מעברה ב-פרוודור ירושלים ליד באב-אלואד) לממ-שלת ישראל: "...עורו, עורו ישינים מש-נתכם. והקיצו מתרומתכם וחסו על כבוד תורתנו הקדושה והעמידו את הדרך ה-טובה... על המעשה המתועב במחנה כס-לון וכל השומע תצילנה שתי אוניו על אודות הנבלה שעשו לנו. מיום שבאנו לארץ הקדושה ראינו חילול שבת ובי-טול התורה... תעזרו בכל מאמצי כוחכם והחלש יאמר: גיבור אני... קרה אבי-לנו... שבאו חיילים ולקחו את בנינו ובי-גדנו... ואפילו הנשואות... לגדנו... ר-מרגילים אותם לתרבות רעה... והם מח-ללים את השבת (החיללים והמדריכים)... ומכניסים אותנו ומעשנים ביום שבת קודש... ולא עוד: לוקחים את הנשים פנויות ומחוננות, ומרקדים וזה אסור לנו התימנים לעשות כן... ומרגילים ילדי-

דס איננה, אבל רצונה פועל. מדוע אין מדפיסים ספרים חדשים, מדוע אין משנים את התוכן, מדוע תהיה שואה בין יהודים וערבים? התרת מורה צעיר. המבוגרים השקטוהו, הם יודעים שהפלגמטיות העו-תומנית אוכלת גם את המוסדות היהודיים. ומורה אחת אמרה בקול רך: את כל זה אפשר לפתור בבתי ספר משותפים.

הכיבות ציונית. זאת היתה הבעיה העיקרית, שהעסיקה את 45 הצירים, שנב-

ביים: "במה אנו שונים? שאלו בעלבוך. למורים הערביים אין מרשים לעבור מאזור לאזור; אין מעבירים הרצאות השתלמות. המרירות רבה — הממשלה חיבת לזכור: המורה נמצא 6 שעות ביום עם תלמידו, רק הוא ותלמידו.

נשאל סופר סוכנות מודיעין אמריקאית, שנוכה בישיבות הרשמיות, מה יש לו לטלגרף. חיך הלה משועמם ואמר: "רק עובדה אחת: לנשיאות ארגון המורים הער-

כנס המורים הערביים באולם, בית-נו-כחיפה האנגליים יצאו, התכנית נשארה

ביים בישראל נבחרה אשה — המורה ה-חינית עזיזה סלימן מנצרת.

האשלה

רגל אחת בחוץ

בעוד שהודעתו של שר הדתות, משה מימון, על התפטרותו עוררה ביישוב חיוך סולחני ("כבר שמענו על זה בקפריסין") עוררה הודעתו האישית של שר המסחר ו-התעשייה על בעיות השכר, מבוכה בשורות חברי הכנסת של הקואליציה, וסיפוק רב בשורות הציונים הכלליים (מוקדם מכפי שקיח). ללא רתחה וללא זיסטות אורטו-ריות, קרא יעקב גרי את הצהרתו הכלכי-לית ש"על דעת עצמו", ובה קריאה לת-עשיינים לא להיענות לתביעות הפועלים להעלאת השכר.

הצהרתו של השר היחיד, שאינו חבר הכנסת, ושאינו אחראי כלפי שורות מסוי-מות בספסלי הברי הכנסת, עשתה בכל זאת רושם יותר חזק מאלה שהשמיעו רא-שי סיעות חזקות. יעקב גרי, אישיות פיי-גנטית ופוליטית בלתי תלויה, שנקראה עיי-ראש הממשלה עצמו לממשלה, בכדי להת-זיר לממשלה את אימון הציבור, נענה להו-מנה ללא התלהבות, מכיוון שלא רצה ל-סרב לבקשתו האישית של ראש-הממשלה הנתון בצרה. הפיננסיסט מאפריקה הדרו-מית, שהשקיע עמל וכספים רבים בהקמת מפעלי תעשייה שונים בארץ ("אתא" ו-עוד) עלול היה להתזויר את אימון בעלי ההון מחו"ל, שנתאכזבו מרה בטיפולם ב-משד הממשלה מספר 2.

השר החדש, בעל הליכות נועם וחיוך קוסם, הראה את ה"ציפורן" שלו עוד ב-התליך השיחות שקדמו לכניסתו לממשלה: התנגדותו הנמרצת להוציא מתחת סמכות שר המסחר והתעשייה את הטיפול בחמרי בנייה ולהעבירו לידי גולדה מאירסון. יע-קב גרי רמו בזה ברורות, שאינו מתכוון להיפך "בובה" בידי המפלגה השולטת. תוצאות הבחירות לעיריות היה רקע מסייע למילוי דרישותיו של יעקב גרי.

אולם בזמן המקח והממכר, נמצא די-קטטור הכספים והמשק בארה"ב. כשקיבל אליעזר קפלן, בשובו ארצה, דו"ח על ה-נעשה, עיקם את שפתיו בחיוך והפעולות הראשונות של האוצר הוכיחו, שאליעזר קפלן לא יחתר הפעם. ה"כבוא לא תש-לום" נשאר בידי קפלן, מבלי לתת אף

חרו בידי 550 המורים הערביים במדינה. הכינוס, בראשות ד"ר מוחמד כושניאק, מנהל ביה"ס הממשלתי בנצרת, נערך ב"בית-נו" כחיפה. מטרתו לארגן את המורים הערביים בחטיבה מיוחדת בבית פועלי א"י (מפא"י הערבית). אביעזר ילין דבר על תולדות הסתדרות המורים העברית. אהרן

הנציגים הדתיים מגישים התפטרותם לדינאל אוסמיר אהלים התמוטטו, הממשלה עומדת

כהן ומיכאל דוא ממפ"ם סימנו בנוכחותם את שביעות רצונה של מפ"ם, שמאסה ב"קונגרס הפועלים הערבי" (מק"י).

בחיבות ציונית רבה התנהלו הישי-בות הרשמיות. רק במסדרון הצר הועלו ענינים חשובים: "מדוע סלקו את 50 המורים הפרוגרסיביים?" — "אתם רוצים שכולם יהיו חברי מפא"י?" ועם מורה בעל בלורית, שנתקע על הטיהור שנערך בשו-רות המורים — "כל אלו שאין נפשם נוטה אחרי מפא"י, סולקו!"

במה אנו שונים? מלבד פוליטיקה ועניני חנוך היה ענין אחר שהעלה מרירות בלב המורים הערביים: הם מקבלים שכר נמוך בהרבה מאשר חבריהם היהודים. על זאת לא דבר אביעזר ילין, כנראה שהדבר נראה בעיניו הגיוני, שאינו זקוק לדיון מיוחד. הוא לא דיבר גם על הנושא הפשוט: מדוע לא נאה למורים היהודים, שעליהם לחנך את הדור הצעיר לדימוקרטיה ולאח-יות-האדם, לשבת בהסתדרות אחת עם חב-ריהם הערבים, אבל לא כך המורים הער-

נו לפריצתו... ואנחנו מבקשים ממשלתנו ירום ה' הודה ותחי לנצח ולא ניכשל בזה העון. ואנחנו מבקשים בית ספר דתי ללמד בנינו תורת משה ולהחזיר העטרה ליושנה וכל מיני דברי אלוקים חיים...

תשובת הממשלה המתמהמה, אך בסוף שנה זאת יהו תימני כסלון וחבריהם, עו-לי עליית המדינה, את רוב הישוב היהודי בארץ, את רוב הבוחרים ואו — יצטרכו להתחשב עמם.

המעמד השלישי

באסדרון הצר

"אפשר לחשוב שהממשלה חפצה שנגי-דל גייס חמישי", אמר מורה ערבי, וחיוך מלגלג התחבא מאחורי שפמו. היתר, השומ"ע, נענעו בראשם לאות הסכמה, "הכל כבימי המנדט", הספרים הם אותם ספרים. התוכנית הפדגוגית-למודית היא אותה תוכ-נית. ממשלת המנדט חפצה ששני עמים שונאים יהיו בארץ זאת, לפי המסורת הקולוניאלית: הפרד ומשול. ממשלת המנ-